

Drwy e-bost

Kirsty Williams
Y Gweinidog Addysg

16 Hydref 2020

Annwyl Weinidog

Diolch i chi am eich llythyr dyddiedig 30 Medi yn gofyn i Cymwysterau Cymru ddarparu cyngor pellach ar yr opsiynau gorau yr ydym bellach yn ystyried eu bod ar gael i ddysgwyr sydd i gwblhau eu cymwysterau'r haf nesaf. Cytunwyd ar y cyngor hwn gan Fwrdd Cymwysterau Cymru pan gyfarfu ar 8 Hydref 2020 ac mae wedi cael ei brofi gyda rhanddeiliaid mewn cyfarfodydd dilynol. Gofynasoch yn benodol i'n cyngor ystyried eich blaenoriaeth bwysicaf ar gyfer unrhyw ddull, sef hyrwyddo a galluogi dysgu a lles dysgwyr, fel bod gan ddysgwyr y wybodaeth, y sgiliau a'r hyder i symud ymlaen i addysg bellach, addysg uwch neu gyflogaeth.

Gofynasoch hefyd i ni sicrhau bod unrhyw ddull yn cwrdd â'r amcanion canlynol:

- Yn darparu trefniadau teg a chyfiawn sy'n darparu cysondeb a thriniaeth gydradd ledled Cymru, gan sicrhau cydraddoldeb i bob dysgwr - yn enwedig y rhai mwyaf difreintiedig
- Yn cyflwyno'r risg lleiaf i ddysgwyr o ran eu dilyniant yn y dyfodol
- Y gellir ei gyflawni o fewn yr amserlenni sydd ar gael, o ran y camau y mae'n rhaid i chi a CBAC eu cymryd, yn ogystal â chyfrifoldebau ehangach y sector addysg sy'n ofynnol i ddarparu dull hyfyw
- Yn darparu dull credadwy sy'n hybu hyder yn y system gymwysterau yng Nghymru.

Yn yr amseroedd rhyfeddol hyn mae dysgwyr, athrawon a chanolfannau yn wynebu heriau sylweddol, sy'n debygol o barhau hyd y gellir rhagweld. Fodd bynnag, mae'n bwysig cydnabod o'r dechrau bod cyfyngiadau ar sut y gall newidiadau i gymwysterau helpu i fynd i'r afael â'r heriau hyn. Mae cymhwyster yn rhoi mesur o'r wybodaeth, y sgiliau a'r ddealltwriaeth sydd gan ddysgwr ar ddiwedd rhaglen astudio; ni all ynddo'i hun fynd i'r afael ag anghydraddoldebau mewn addysgu a dysgu. Nid yw newidiadau i'r ffordd yr asesir cymwysterau yn ateb i bob problem nac yn mynd i'r afael â'r dysgu a gollwyd.

Cymwysterau Cymru
Q2 Building, Pencarn Lane
Parc Imperial,
Casnewydd
NP10 8AR
☎ 01633 373 222

www.cymwysteraucymru.org

Cymwysterau Cymru
Adeilad Q2, Lôn Pencarn
Parc Imperial
Casnewydd
NP10 8AR
☎ 01633 373 222

Defnyddir canlyniadau cymwysterau yn bennaf at ddibenion dethol o ran parhau ag addysg neu at ddibenion cyflogaeth. Er mwyn sicrhau chwarae teg i bawb, mae'n bwysig bod y canlyniadau'n gyson o fewn ac ar draws carfannau, a bod asesiadau'n trin pob dysgwyr yn gyfartal, heb roi mantais nac anfantais i un grŵp o ddysgwyr ar draul grŵp arall.

Mae ein cyngor yn canolbwyntio ar yr ystod lawn o gymwysterau ac yn gwneud cynigion penodol ar gyfer cymwysterau TGAU, UG a Safon Uwch a gymeradwywyd ar gyfer Cymru. Rydym wedi ystyried barn ystod eang o randdeiliaid ac yn cydnabod nad oes consensws cryf ar y ffordd orau i symud ymlaen - mae safbwyntiau yn eang ac yn amrywio'n sylweddol.

Rydym wedi seilio'r cyngor hwn ar ein dau Brif Nod fel y'u diffinnir yn Neddf Cymwysterau Cymru (2015):

- sicrhau bod cymwysterau yn effeithiol er mwyn diwallu anghenion rhesymol dysgwyr yng Nghymru; a
- hybu hyder y cyhoedd mewn cymwysterau a'r system gymwysterau yng Nghymru.

Pan wnaethom gyfarfod â chi ym mis Mehefin, cytunwyd bod y trefniadau asesu arferol ar gyfer cymwysterau yn darparu'r mesur tecaf a mwyaf cywir o berfformiad dysgwyr. Fodd bynnag, mae'r argyfwng iechyd cyhoeddus presennol yn golygu na allwn fod yn hyderus y bydd modd cynnal arholiadau wedi'u hamserlenni fel arfer y flwyddyn nesaf.

Felly, rydym yn cynnig gwahanol drefniadau asesu sy'n darparu mwy o hyblygrwydd, heb yr angen am fesurau wrth gefn ychwanegol sylweddol. Ar y cyfan, mae ein cynigion yn symud i ffwrdd o ddibynnu ar arholiadau wedi'u hamserlennu ac mae pob un ohonynt yn cynnwys 'bancio' rhywfaint o dystiolaeth asesu cyn yr haf y gellid ei defnyddio i gynhyrchu canlyniadau pe bai ysgolion ar gau.

Mae ein cynigion yn defnyddio mathau o gwestiynau sydd eisoes wedi'u cynnwys mewn manylebau, felly byddant yn gyfarwydd i ddysgwyr ac athrawon. O ystyried y byddai'r trefniadau'n deillio o asesiadau cyfarwydd, mae ein cynigion yn darparu cymaint o sicrwydd â phosibl i ddysgwyr ac athrawon ar y cyfle cyntaf. Byddai darparu asesiadau cyffredin a ddyluniwyd gan CBAC yn osgoi cynyddu'r baich asesu ar gyfer staff addysgu gan ganiatáu iddynt wneud y defnydd gorau o amser addysgu a dysgu.

Cynigion ar gyfer cymwysterau TGAU, UG a Safon Uwch

Rydym yn cynnig gwahanol gyfuniadau o bedwar dull asesu ar gyfer cymwysterau TGAU, UG a Safon Uwch:

1. **Arholiadau uned** wedi'u gosod a'u marcio'n allanol gan CBAC a fydd yn cael eu sefyll o dan amodau arferol arholiadau wedi'u hamserlennu
2. **Asesiadau uned** yn debyg o ran strwythur i arholiad uned - wedi'u gosod a'u marcio'n allanol gan CBAC, ond heb eu hamserlennu. Byddai hyn yn rhoi mwy o hyblygrwydd i ganolfannau ynghylch pryd a ble i gyflawni'r asesiadau hyn
3. **Asesiadau is-uned** sef profion bach a ddyluniwyd yn allanol ac a ddatblygwyd gan CBAC i'w cyflwyno yn ystod cyfnodau amserlen arferol. Gallai'r rhain gael eu marcio'n allanol neu'n fewnol - gallem benderfynu ar hyn trwy ymgynghori.
4. **Asesiadau di-arholiad** fel y'u nodir yn y manylebau cymwysterau ac a addaswyd eisoes gan CBAC ar gyfer yr amgylchiadau cyfredol.

Rydym wedi defnyddio strwythur cymhwyster tair uned i ddangos ein cynigion - un asesiad di-arholiad a dau arholiad. Mae gan wahanol gymwysterau strwythurau uned gwahanol, ond gellir cymhwyso'r egwyddorion i ystod o wahanol strwythurau cymwysterau.

Ar gyfer cymwysterau TGAU ac UG rydym yn cynnig y canlynol:

- mae'r unedau **asesiad di-arholiad** wedi'u haddasu yn digwydd fel y bwriadwyd
- mae un uned arholiad yn cael ei disodli gan **asesiad uned** nad yw wedi'i amserlennu ac y gellir ei gyflwyno mewn ffenestr ar ddiwedd tymor yr haf
- mae un uned arholiad yn cael ei disodli gan **asesiadau is-uned** y gellid eu cyflwyno'n gynharach, er enghraifft yn nhymor y gwanwyn.

Ar gyfer Safon Uwch rydym yn cynnig y canlynol:

- mae'r unedau **asesiad di-arholiad** wedi'u haddasu yn digwydd fel y bwriadwyd
- mae un uned arholiad yn parhau i gael ei darparu fel **arholiad** (gellid addasu amserlen arholiadau Cymru i ganiatáu dau gyfle tebyg i'r uned gael ei sefyll)
- mae un uned arholiad yn cael ei disodli gan **asesiadau is-uned** y gellid eu cyflwyno'n gynharach, er enghraifft yn nhymor y gwanwyn.

Gan fod y canlyniadau ar gyfer cymwysterau UG yn haf 2020 ar lefel gradd yn unig ac nid oes unrhyw farciau i'w cynnwys yn y broses ddyfarnu, yr unig ffordd o ddyfarnu Safon Uwch yw ei seilio ar unedau A2 yn unig. Gwyddom fod hyn wedi bod yn destun pryder ymhlith dysgwyr a rhieni, ond ni welwn unrhyw ateb arall a fyddai'n sicrhau tegwch i bob dysgwr.

Mae'r cynigion yn symud i ffwrdd o'r sefyllfa arferol o gynnal arholiadau o dan amodau diogel. Er ein bod yn derbyn bod hyn yn peri rhywfaint o risg i hyder y cyhoedd, mae'n gyfaddawd rhesymol sydd a) yn caniatáu mwy o hyblygrwydd i fodloni gwahanol amgylchiadau canolfannau, b) yn cadw asesiad allanol ac c) yn gwella tegwch yr asesiad i ddysgwyr mewn perthynas â'r graddau a aseswyd gan ganolfannau.

Yng ngoleuni cyhoeddiadau diweddar yn Lloegr, Gogledd Iwerddon a'r Alban y bydd arholiadau'n cael eu cynnal ar gyfer Safon Uwch a *Highers*, mae cadw arholiad wedi'i amserlennu ar gyfer Safon Uwch yn lleihau'r risg bod y cymwysterau hyn yn cael eu hystyried yn llai cadarn na'r hyn sy'n cyfateb iddynt mewn manau eraill. Byddai cadw elfen arholiad wedi'i amserlennu ar gyfer Safon Uwch yn bodloni ein cyfrifoldeb cyfreithiol¹ i ystyried a yw cymwysterau Cymraeg yn dynodi lefel cyrhaeddiad sy'n gyson â chymwysterau tebyg mewn manau eraill.

Yn yr atodiad i'r cyngor hwn rydym yn nodi'r risgiau sylweddol sy'n gysylltiedig â dyfarnu cymwysterau yn 2021 ar sail graddau asesu canolfannau (GACau) wedi'u cymedroli. Nid ydym yn credu y gellir sefydlu mecanwaith digon teg a chyfiawn ar gyfer cymedroli GACau o fewn yr amser sydd ar gael. Rydym hefyd yn pryderu y byddai unrhyw drefniadau o'r fath yn rhoi baich sylweddol ar ganolfannau ac athrawon, ac yn lleihau amser ar gyfer addysgu a dysgu yn sylweddol.

Codwyd llawer o bryderon gan ddysgwyr yn ein hymgyngoriad² ar drefniadau ar gyfer haf 2020 ynghylch materion cydraddoldeb, ac yn benodol ynghylch effeithiau gogwydd ymwybodol ac anymwybodol. Gan fod ein cynigion ar gyfer 2021 yn seiliedig ar asesiadau allanol, mae hyn yn mynd i'r afael yn rhannol â'r pryderon hyn. Ategir hyn gan y dystiolaeth yr ydym eisoes wedi'i chyhoeddi yn ein trosolwg ar ganlyniadau ynghylch gwahaniaethau mewn canlyniadau yn ôl nodweddion gwarchoddedig.

Mae ein cynigion yn mynd i'r afael â'ch amcanion fel a ganlyn:

- Mae asesiadau wedi'u gosod a'u marcio'n allanol yn darparu trefniadau tecach a mwy cyfiawn i ddysgwyr ledled Cymru.
- Rydym wedi cynnig uned arholiad ar gyfer cymwysterau Safon Uwch i hyrwyddo cymaroldeb â threfniadau ar gyfer cymwysterau a ddefnyddir ar gyfer mynediad i addysg uwch ledled y DU. Ar gyfer cymwysterau TGAU, mae'r cam nesaf mewn addysg fel arfer yn lleol ac, felly, nid oes angen i ni ystyried dilyniant trawsffiniol. Er bod canlyniadau TGAU weithiau'n cael eu defnyddio at ddibenion dethol mewn Addysg Uwch a chan rai cyflogwyr, ar ôl

¹ Dyma un o'r wyth mater a restrir yn Adran 2 (f) Deddf Cymwysterau Cymru y mae'n rhaid i ni eu hystyried wrth ystyried yr hyn sy'n briodol at ddibenion cyflawni ein Prif Nodau.

² <https://www.qualificationswales.org/media/5902/consultation-arrangements-for-summer-2020.pdf>

pwyso a mesur credwn fod y risg i ddilyniant i'r dysgwyr hyn yn is. Yn yr un modd, gan fod mwyafrif o ddysgwyr cymwysterau UG yn symud ymlaen i Safon Uwch yn yr un sefydliad, nid ydym yn gweld risg i'w dilyniant.

- Rydym wedi profi ein cynigion gyda CBAC sydd wedi nodi y gellir eu cyflawni o fewn yr amserlen sydd ar gael. Er bod yr asesiadau a gynigiwyd gennym yn cynrychioli addasiadau sylweddol i'r trefniadau presennol, mae elfen o gynefindra ynddynt a bydd angen llai o reoli newid helaeth arnynt nag opsiynau eraill.
- Mae'r tir canol yr ydym wedi'i gynnig rhwng arholiadau ar un llaw a graddau asesu canolfannau ar y llaw arall yn darparu dull credadwy sy'n helpu i hyrwyddo hyder yn y system gymwysterau yng Nghymru. Mae'n darparu eglurder a sicrwydd, gyda threfniadau wrth gefn wedi'u hymgorffori o'r dechrau trwy leihau'r ddibyniaeth ar arholiadau wedi'u hamserlennu a darparu mwy o hyblygrwydd i ysgolion a cholegau.
- Mae ein cynigion yn darparu mwy o hyblygrwydd i ysgolion ac yn caniatáu i staff addysgu weinyddu asesiadau ar adegau sy'n briodol i'w dysgwyr.

I grynhoi, mae ein cynigion yn rhoi mwy o reolaeth i ganolfannau heb eu gorlethu ar adeg sydd eisoes yn anodd, gan ganiatáu iddynt ganolbwyntio ar eich blaenoriaeth i hyrwyddo a galluogi dysgu ac addysgu.

Cymwysterau galwedigaethol

Mae cymwysterau galwedigaethol a gymerir yng nghyfnod allweddol 4 mewn ysgolion yng Nghymru yn Gymwysterau Dynodedig (nid cymwysterau Cymeradwy i Gymru yn unig). Mae amrywiaeth o gymwysterau galwedigaethol ôl-16 ar gael. Ar wahân i'r gyfres Gymeradwy o gymwysterau Iechyd a Gofal Cymdeithasol a Gofal Plant a Sgiliau Hanfodol Cymru, mae'r cymwysterau hyn hefyd ar gael i ddysgwyr mewn awdurdodaethau eraill.

Mae'r rhan fwyaf o'r cymwysterau galwedigaethol yr ydym yn eu rheoleiddio hefyd yn cael eu rheoleiddio gan Ofqual (Lloegr) a CCEA Regulation (Gogledd Iwerddon). Dyfernir y cymwysterau hyn gan yr un cyrff dyfarnu ac maent yn dilyn yr un trefniadau asesu ar draws awdurdodaethau. Rydym wedi gweithio'n agos gyda rheoleiddwyr eraill i sicrhau bod dull cyson yn cael ei ddefnyddio ledled y DU ac rydym i gyd wedi cyhoeddi Fframwaith Rheoleiddio Eithriadol Estynedig (EERF) ar gyfer Cymwysterau Galwedigaethol. Mae'r fframwaith yn nodi'r egwyddorion y mae'n rhaid i gyrff dyfarnu eu defnyddio wrth wneud addasiadau mewn ymateb i effaith Covid-19.

Mae addasiadau ar gyfer cymwysterau Cymeradwy i Gymru yn unig eisoes wedi'u cyfleu i ganolfannau, tra bydd addasiadau i gymwysterau eraill yn cael eu cyfleu i

ganolfannau erbyn 23 Hydref 2020.

Mae strwythur y mwyafrif o gymwysterau galwedigaethol yn caniatáu i ddysgwyr fancio unedau yn ystod eu cwrs, gyda llai o ddibyniaeth ar arholiad diwedd cwrs. Mae llawer o gymwysterau sy'n cynnwys arholiad haf hefyd yn cynnwys cyfres arholiadau ym mis Ionawr neu fis Mawrth, ac mae llawer o ddysgwyr yn tueddu i sefyll yr arholiad yn gynharach yn y cwrs nag ar y cyfle olaf yn yr haf. Mae cyrff dyfarnu yn annog canolfannau i fancio unedau yn ystod y flwyddyn hon i liniaru'r potensial o darfu posibl yn ddiweddarach yn y flwyddyn academaidd.

Rydym yn adolygu ymhellach yr ystod o addasiadau sy'n cael eu gweithredu gan gyrff dyfarnu a byddwn yn parhau i wneud hynny wrth i'r sefyllfa o ran iechyd cyhoeddus ddatblygu. Rydym yn gweithio gyda rhanddeiliaid i nodi unrhyw gymwysterau lle rydym o'r farn bod risg na fydd dysgwyr yn gallu cwblhau asesiadau digonol i ddyfarnu'r cymhwyster, byddwn yn ystyried pa fesurau lliniaru pellach sy'n bosibl.

Ein cyngor yw caniatáu i ganolfannau barhau â'r trefniadau asesu wedi'u haddasu ar gyfer cymwysterau galwedigaethol y mae cyrff dyfarnu yn eu gweithredu mewn ymateb i'n EERF. Mae hyn yn golygu y bydd arholiadau wedi'u hamserlennu ar gyfer cymwysterau galwedigaethol ar gyfer cyfres haf 2021 yn parhau a hynny'n cynnal y dull cyson ledled Cymru, Lloegr a Gogledd Iwerddon. Byddwn yn cadw golwg ar hyn ac yn gweithio'n agos gyda'n cyd-reoleiddwyr cymwysterau wrth wneud hynny.

Casgliad

Credwn fod ein cynigion ar gyfer cymwysterau TGAU, UG a Safon Uwch yn cynnig y dull gorau o dan yr amgylchiadau a byddem yn croesawu'r cyfle i'w trafod gyda chi.

Os derbynnir ein cynigion, mae yna faterion arwyddocaol eraill y bydd angen i ni eu hystyried a byddem yn croesawu trafodaeth yn eu cylch. Mae'r rhain yn cynnwys a ddylai canlyniadau fod yn gyson â'r rhai a welwyd yn 2019 neu 2020, neu rywle yn y canol. Mae hyn yn rhywbeth y dylid ei ystyried ar sail y DU fel bod cymaroldeb a thegwch i'r holl ddysgwyr sy'n cymryd cymwysterau TGAU a Safon Uwch ar draws awdurdodaethau.

Hyderwn eich bod yn fodlon â'n hagwedd tuag at gymwysterau galwedigaethol.

Rydym yn cydnabod nad oes unrhyw atebion hawdd. Beth bynnag y penderfynwch, byddwn yn gweithio gyda'ch swyddogion a rhanddeiliaid allweddol eraill er budd dysgwyr yng Nghymru i ddatblygu a gweithredu'r trefniadau manwl, gan ymgynghori lle bo hynny'n briodol.

Yn gywir,

A handwritten signature in blue ink that reads "David Jones".

David B Jones OBE DL
Cadeirydd

A handwritten signature in blue ink that reads "Philip Blaker".

Philip Blaker
Prif Weithredwr

Atodiad A - Crynodeb o'r ystyriaethau wrth lunio cyngor

Dadansoddiad o ganlyniadau haf 2020

Ar 12 Hydref, gwnaethom gyhoeddi dadansoddiad pellach o'r canlyniadau a ddyfarnwyd i ddysgwyr yng Nghymru. Mae hyn yn dangos tystiolaeth o anghysondebau sy'n awgrymu rhywfaint o annhegwch posibl yn y ffordd y dyfarnwyd graddau'r haf hwn:

- Amrywiad annodweddiadol mewn canlyniadau ar gyfer cymwysterau Safon Uwch, UG a TGAU dros amser. Mae tystiolaeth hefyd bod effaith y cynnydd mewn canlyniadau yn wahanol ar wahanol bwyntiau yn y raddfa graddau, gyda newidiadau mwy amlwg yng nghanol y trothwyon gradd cronus.
- Amrywiad anghyson mewn canlyniadau yn ôl pwnc ar gyfer cymwysterau Safon Uwch, UG a TGAU.
- Amrywiad anghyson mewn canlyniadau ar draws canolfannau, mathau o ganolfannau, awdurdodau lleol, a chonsortia rhanbarthol ar gyfer cymwysterau Safon Uwch, UG a TGAU.

Rydym am i unrhyw ddull newydd o asesu yn 2021 fynd i'r afael â'r anghysondebau hyn, cyn belled ag y bo modd, fel bod y canlyniadau mor deg ag y gallant fod o dan yr amgylchiadau.

Byddwn yn cyhoeddi dadansoddiad pellach o ganlyniadau haf 2020 ddiwedd mis Hydref. Bydd hyn yn edrych yn fanylach ar y bylchau cyrhaeddiad mewn perthynas â nodweddion gwarchoddedig. Dangosodd yr asesiad effaith cydraddoldeb cychwynnol, mwy cyfyngedig a gynhwyswyd yn ein trosolwg canlyniadau, newidiadau mewn bylchau cyrhaeddiad ar bwyntiau gradd allweddol a oedd yn annodweddiadol.

Graddau Asesu Canolfannau gyda model cymedroli cadarn

Yn 2020, dyfarnwyd cymwysterau TGAU, UG a Safon Uwch yn seiliedig yn bennaf ar Raddau Asesu Canolfannau (GACau). Gofynnwyd i ganolfannau bennu, ar sail y dystiolaeth a oedd ar gael, y radd y byddai dysgwr yn fwyaf tebygol o fod wedi'i chyflawni ymhob un o'i gymwysterau pe bai arholiadau wedi mynd yn eu blaenau.

Ar gyfer 2021, mae rhai rhanddeiliaid wedi galw am ddefnyddio dull tebyg ond gan ychwanegu trefniadau i helpu i gymedroli penderfyniadau ar draws canolfannau i sicrhau cysondeb. Rydym wedi trafod y posibilrwydd hwn gyda'n grŵp rhanddeiliaid 2021, ond ni nododd y trafodaethau hyn sut olwg fyddai ar drefniadau cymedroli ychwanegol yn ymarferol. Felly, i ystyried yr opsiwn hwn rydym wedi gwneud rhagdybiaethau.

1. Byddai ysgolion yn cyflwyno canlyniadau ar lefel gradd - gan nad oes unrhyw asesiadau cyffredin y gellid datblygu cynlluniau marciau yn eu herbyn er mwyn caniatáu cyflwyno marciau. Mae hyn yn golygu y byddai unrhyw addasiad a wneir trwy gymedroli yn newid graddau.
2. Byddai angen datblygu meini prawf disgrifio graddau - ar hyn o bryd nid oes gan gymwysterau ddisgrifiadau gradd digon cadarn a thryloyw i'w defnyddio gan athrawon. Byddai hyn yn gofyn am fewnbwn gan randdeiliaid ac yn cymryd cryn amser i ddod i gytundeb. O ystyried natur anwastad yr aflonyddwch i ddysgu ar draws canolfannau, gall fod yn arbennig o anodd dod i gytundeb ar ddisgrifwyr teg a chyson.
3. Byddai angen hyfforddi canolfannau ar y gofynion tystiolaeth a chymhwyso unrhyw ofynion marcio/graddio - mae hyn yn debygol o effeithio ar amser addysgu a chyflwyno baich ychwanegol sylweddol os yw'r trefniadau i fod yn gadarn.
4. Ni allai cymedroli lleol ddarparu'r lefel o gysondeb sy'n ofynnol mewn cymwysterau cenedlaethol. Byddai angen model cymedroli cenedlaethol i gynnal cysondeb a thegwch mewn cymwysterau cenedlaethol uchel eu parch.
5. Byddai'n rhaid i unrhyw broses gymedroli gynnwys mwy nag un cam, gan gynnwys y cytundeb ymlaen llaw ar ddull canolfan ac yna gwirio bod y safon genedlaethol wedi'i chymhwyso'n gyson. Byddai hyn yn ychwanegu baich ar ysgolion a cholegau.
6. Byddai proses gymedroli effeithiol yn arwain at rai newidiadau yn y graddau a gynigiwyd i ddechrau gan ysgolion a cholegau. Byddai angen i bob rhanddeiliad dderbyn hyn a pheidio â'i ystyried yn negyddol fel 'israddio', fel yr oedd ymyriadau yn cael eu hystyried yn haf 2020.
7. Byddai angen i ddysgwyr allu apelio yn uniongyrchol yn erbyn dyfarniadau a wneir gan ysgolion a cholegau. Byddai angen i'r ysgol neu'r coleg ystyried apelïadau yn hytrach na CBAC. Byddai angen datblygu'r broses apelio gyfredol y mae ysgolion a cholegau'n ei rhedeg ar gyfer asesiadau di-arholiad (cyn cyflwyno marciau i CBAC) i ddarparu ar gyfer hawl dysgwyr i apelio yn erbyn dyfarniadau ysgol neu goleg. Dim ond pan fyddai penderfyniadau i newid graddau arfaethedig wedi'u gwneud trwy ei broses gymedroli y byddai CBAC yn gallu ystyried apelïadau a wnaed gan yr ysgol neu'r coleg. Nid yw'n realistig nac yn rhesymol disgwyl i CBAC ddyfarnu penderfyniadau ysgolion a cholegau.

Mae gwledydd eraill sydd wedi symud i fwy o asesiad athrawon wedi gwneud hynny dros gyfnod hir, dros nifer o flynyddoedd ac wedi cefnogi'r asesu gan hyfforddiant sylweddol. Er bod rhinweddau mewn datblygu dulliau a allai gynnwys athrawon yn fwy yn y broses ddyfarnu, rydym yn pryderu y byddai'n anodd gweithredu proses ddigon cadarn yn yr amser byr sydd ar gael ac yn y cyd-destun yr ydym i gyd yn gweithio ynddo ar hyn o bryd.

Mae'r effeithiau allweddol sy'n gysylltiedig â dull sy'n seiliedig ar GACau yn cynnwys:

1. Pwysau cyson ar ddysgwyr i berfformio a allai gael effaith negyddol ar eu lles.
2. Cynnydd sylweddol yn y llwyth gwaith i ganolfannau ddylunio, gweinyddu, marcio, safoni asesiadau yn fewnol, cytuno a chymedroli canlyniadau gradd, a gweinyddu proses apelio.
3. Pwysau ychwanegol sylweddol ar staff addysgu os ydyn nhw'n gwneud penderfyniadau graddio lle mae llawer yn y fantol i ddysgwyr.
4. Gallai fod risg uwch o her gyfreithiol yn erbyn ysgolion a cholegau mewn perthynas â'u proses apelio fewnol.
5. Gallai fod risg uwch o her gyfreithiol yn erbyn ysgolion a cholegau mewn perthynas â chydaddoldebau. Cododd llawer o randdeiliaid bryderon sylweddol ynghylch materion cydraddoldeb yn ein hymgyngoriad ar drefniadau ar gyfer haf 2020. Er ei bod yn bosibl darparu hyfforddiant i athrawon ar ragfarn ymwybodol ac anymwybodol, byddai hwn yn ofyniad hyfforddi ychwanegol a byddai angen dibynnu o hyd ar Ddyletswydd Cydraddoldeb y Sector Cyhoeddus a ddelir gan ysgolion a cholegau.
6. Ymateb cyhoeddus andwyol i unrhyw newidiadau a wneir gan y broses gymedroli.

I grynhoi, ni allwn weld bod mecanwaith cymedroli digon cadarn y gellir ei roi ar waith yn effeithiol ar gyfer yr haf nesaf. Os penderfynwch ddilyn y llwybr hwn, yna byddwn ni a CBAC yn gweithio i weithredu ateb mor gadarn â phosibl o dan yr amgylchiadau, ond ni allwn warantu y bydd yn mynd i'r afael â'r anghysondebau a'r annhegwch cynhenid a brofwyd yn haf 2020.

Opsiynau a ystyriwyd

Rydym wedi ystyried sawl opsiwn sy'n cynnwys gwahanol gyfuniadau o'r pedwar math gwahanol o asesiad canlynol:

1. **Arholiadau uned** wedi'u gosod a'u marcio'n allanol gan CBAC a fydd yn cael eu sefyll o dan amodau arferol arholiadau wedi'u hamserlennu

Buddion allweddol

- Asesiad gwrthrychol wedi'i osod yn allanol a'i farcio'n allanol ar gyfer cymwysterau.
- Ymagwedd gyson ar gyfer dysgwyr.
- Yn cynnal uniondeb a hygredded cymwysterau.
- Mae arholiadau'n cael eu sefyll o dan amodau diogel gan gynnal lefelau uchel o ddibynadwyedd.
- Ymagwedd gyson rhwng cymwysterau cymeradwy a dynodedig ar gyfer dysgwyr yng Nghymru (cymwysterau TGAU a Safon Uwch dynodedig yn cael eu rheoleiddio gan Ofqual yn unol â'r polisi a osodwyd yn Lloegr).

- Ymagwedd sy'n gyson â'r rhai a gyhoeddwyd yn Lloegr, Gogledd Iwerddon a'r Alban ar gyfer Highers ac Advanced Highers.
- Byddai dyfarnu yn dilyn y gweithdrefnau arferol.
- Byddai deunyddiau asesu yn gyfarwydd i athrawon a dysgwyr.
- Dim baich ychwanegol yn cael ei roi ar ganolfannau i ddyfeisio eu hasesiadau eu hunain.
- Ychydig o gyfle i wneud addasiadau pellach.

Risgiau a materion allweddol

- Efallai na fydd dysgwyr yn gallu sefyll yr arholiadau oherwydd cyfyngiadau lleol neu genedlaethol, neu hunan-ynysu.
 - Pryderon ynghylch tegwch oherwydd amrywioldeb o ran ymdrin â'r cynnwys, oherwydd gwahaniaethau mewn amser addysgu ar gyfer dysgwyr unigol.
 - Risgiau cyflenwi sylweddol i gyrff dyfarnu sy'n gysylltiedig â'r newidiadau posibl i'r amserlen.
 - Materion o ran rheoli'r cyfan ar gyfer canolfannau sy'n cyflwyno cyfres arholiadau lawn o fewn cyfnod byr.
 - Anhawster wrth gynnal arholiadau lle mae ymbellhau cymdeithasol ar gyfer carfannau mawr.
2. **Asesiadau uned** yn debyg o ran strwythur i arholiad uned - wedi'u gosod a'u marcio'n allanol gan CBAC, ond heb eu hamserlennu. Gellid rhannu testunau â chanolfannau fel y gallant roi ffocws ar eu haddysgu i sicrhau bod dysgwyr yn cael eu paratoi

Buddion allweddol

- Aseiad gwrthrychol wedi'i osod yn allanol a'i farcio'n allanol ar gyfer cymwysterau.
- Ymagwedd gyson ar gyfer dysgwyr.
- Yn rhoi mwy o hyblygrwydd i ganolfannau ynghylch pryd a ble i gyflawni'r asesiadau hyn
- Mae mwy o amser rhwng asesiadau nag a fyddai yn yr amserlen arholiadau i ganiatáu mwy o amser dysgu rhwng yr asesiadau
- Mae asesiadau wedi'u gosod a'u marcio'n allanol yn lleihau baich athrawon.
- Mae asesiadau cyffredin yn caniatáu dyfarniadau tebyg o berfformiad ar draws ysgolion.
- Byddai arddull yr aseiad yn gyfarwydd gan y byddent yn seiliedig ar fformat cyffredol yr arholiadau.
- Dim baich ychwanegol yn cael ei roi ar ganolfannau i ddyfeisio eu hasesiadau eu hunain.
- Byddai dyfarnu yn dilyn y gweithdrefnau arferol.

Risgiau a materion allweddol

- Gellir rhannu asesiadau nad ydynt wedi'u hamserlennu ac felly ni fyddent yn cael eu darparu o dan amodau diogel.
- Risg o ran enw da os yw unedau'n cael eu rhannu'n eang ar gyfryngau cymdeithasol cyn i rai gymryd yr asesiad.
- Byddai angen addasiadau system a phroses ar gyfer CBAC i sicrhau bod y strwythur cymwysterau newydd yn cael ei ddarparu'n ddiogel. Pryderon ynghylch tegwch oherwydd amrywioldeb o ran ymdrin â'r cynnwys, oherwydd gwahaniaethau mewn amser addysgu ar gyfer dysgwyr unigol.

3. **Asesiadau is-uned** sef profion bach a ddyluniwyd yn allanol ac a ddatblygwyd gan CBAC i'w cyflwyno yn ystod cyfnodau amserlen arferol. Gallai'r rhain gael eu marcio'n allanol neu'n fewnol - gallem benderfynu ar hyn trwy ymgynghori.

Buddion allweddol

- Mae asesiadau lefel is-uned yn caniatáu hyblygrwydd i ganolfannau ddarparu asesiadau ar raddfa fach ar ffurf fodiwlaid o fewn ffenestr.
- Ymagwedd gyson ar gyfer dysgwyr.
- Mae mwy o amser rhwng asesiadau nag a fyddai yn yr amserlen arholiadau i ganiatáu mwy o amser dysgu rhwng yr asesiadau
- Mae asesiadau cyffredin yn caniatáu dyfarniadau tebyg o berfformiad ar draws ysgolion.
- Byddai'r math o gwestiwn yn gyfarwydd gan y byddent yn debyg i gwestiynau arholiad.
- Dim baich ychwanegol yn cael ei roi ar ganolfannau i ddyfeisio eu hasesiadau eu hunain.

Risgiau a materion allweddol

- Gellir rhannu asesiadau lefel is-uned ac felly ni fyddent yn cael eu darparu o dan amodau diogel.
- Byddai angen addasiadau system a phroses ar gyfer CBAC i sicrhau bod y strwythur cymwysterau newydd yn cael ei ddarparu'n ddiogel.
- Pryderon ynghylch tegwch oherwydd amrywioldeb o ran ymdrin â'r cynnwys, oherwydd gwahaniaethau mewn amser addysgu ar gyfer dysgwyr unigol.
- Gallai prosesau apelio ar lefel canolfan fod yn feichus pe bai asesiadau'n cael eu marcio'n fewnol.
- Baich ychwanegol yn cael ei roi ar ganolfannau os yw asesiadau wedi'u marcio'n fewnol, gan gynnwys safoni a chymedroli marcio.

4. **Portffolio dysgwyr** wedi'i ddylunio a'i farcio'n fewnol - byddai angen ei gymedroli neu ei ddilysu

Buddion allweddol

- Mae'r portffolio dysgwyr yn caniatáu hyblygrwydd i ganolfannau ddefnyddio eu hasesiadau eu hunain (gan gynnwys defnyddio cynbapurau CBAC)

Risgiau a materion allweddol

- Gall asesu dysgwyr yn ormodol er mwyn cynhyrchu portffolio gael effaith negyddol ar eu lles a lleihau'r amser sydd ar gael ar gyfer dysgu.
- Baich ar ysgolion a cholegau wrth ddylunio a chynhyrchu portffolios, marcio gwaith, safoni marcio yn lleol a chyflwyno samplau i'w cymedroli.
- Mae cynhyrchu disgrifwyr marcio eang sy'n galluogi dyfarniadau cyson ar ystod eang o asesiadau yn heriol.
- Byddai'r hyfforddiant a fyddai'n debygol o fod ei angen ar staff addysgu i'w helpu i ddyfeisio portffolios yn tynnu oddi ar amser addysgu ac yn rhoi baich ychwanegol ar athrawon. Ac efallai ei bod yn heriol cyflawni yn y cyd-destun presennol.
- Byddai angen rhoi system gymedroli neu ddilysu genedlaethol ar waith ar gyfer y portffolio dysgwyr a byddai'n cymryd cryn amser i'w dylunio a'i sefydlu.
- Byddai unrhyw broses gymedroli neu ddilysu yn arwain at newidiadau yn y marciau a gynigiwyd i ddechrau gan ysgolion a cholegau. Gellir ystyried hyn yn negyddol fel 'israddio'.
- Mae risg o gynyddu anghydraddoldebau (e.e. ar deuluoedd heb fynediad digidol neu fynediad at adnoddau eraill), lle mae dysgwyr yn creu portffolios - yn enwedig os nad ydyn nhw'n gallu cyrchu cyfleusterau mewn canolfannau ac yn gweithio gartref.
- Byddai angen addasiadau system a phroses ar gyfer CBAC i sicrhau bod y strwythur cymwysterau newydd yn cael ei ddarparu'n ddiogel.
- Gallai prosesau ar gyfer apelio mewn perthynas â phortffolios wedi'u marcio gan athrawon ar lefel canolfan fod yn feichus a gosod y prif gyfrifoldeb am apeliadau gyda'r ganolfan.

Gwnaethom ystyried y cyfuniadau canlynol o asesu. Mae'r rhain yn seiliedig ar strwythur cymhwyster tair uned*, lle mae un uned yn asesiad di-arholiad (AD), a fyddai'n parhau fel yr addaswyd eisoes yn y fanyleb, a dwy uned arholiad, a fyddai'n cael eu haddasu fel a ganlyn:

* Gellid addasu'r opsiynau hyn i gyd-fynd â strwythurau cymwysterau eraill.

Opsiwn	AD	Arholiad uned	Asesiad Uned	Asesiad Is-uned	Portffolio dysgwyr	GAC wedi'i chymedroli
1	✓	✓ ✓				

2	✓	✓	✓			
3	✓	✓			✓	
4	✓		✓		✓	
5	✓	✓		✓		
6	✓		✓	✓		
7	✓			✓	✓	
8						✓

Ystyriaethau trosfwaol

Nid oes unrhyw ateb yn rhydd o risg ac mae'n bwysig bod pawb yn y system yn 'berchen' ar drefniadau asesu. Wrth ddatblygu ein cyngor, rydym wedi cydnabod y canlynol:

- Nid oes opsiwn perffaith a fydd yn bodloni pawb - bydd angen i gyfathrebu bwysleisio pwysigrwydd pawb yn gweithio gyda'i gilydd i ddarparu ateb.
- Mae pob opsiwn yn cynnwys rhywfaint o gyfaddawdu.
- Mae'r holl opsiynau'n debygol o effeithio ar gyfres arholiadau 2022.
- Y dull presennol mewn awdurdodaethau eraill yw parhau ag arholiadau i raddau amrywiol.
- Y prif bryder i randdeiliaid yw effaith wahaniaethol y tarfu ar addysgu a dysgu, na all newidiadau i gymwysterau fynd i'r afael â hi yn llawn.
- Mae'n bwysig bod CBAC yn fodlon ar y ffordd ymlaen y cytunwyd arni gan y bydd yn rhaid iddynt gyflawni a dyfarnu'r cymwysterau.